

den nasjonale historien er fräsch nog. Därtill kommer att konkurrensen rejält skärpts genom utgivningen av ett nytt vetenskapligt baserat verk över Sveriges historia, under Lundaprofessorn Dick Harrisons huvudredaktörskap. Måhända kommer detta åttabandsverk att bli alltför mastig läsning för folkflertalet. Där minimeras å andra sidan risken att hamna vid sidan om forskningsfronten. Westerlund åter har sökt hitta ett mellanläge, som säkert kommer att tilltala många läsare. Genom de insprängda partierna om den egna lokala och regionala historien ges också en del norrbottningar en välkommen möjlighet att stärka sina rötter.

Bert Mårald, Umeå

Media and Monarchy in Sweden. Mats Jönsson & Patrik Lundell (red.). Nordicom, Göteborg 2009. 154 s., ill. ISBN 978-91-89471-77-1.

Etter å ha blitt nærmest overforet av "kongestoff" i både trykte og visuelle medier i forbindelse med kronprinsesse Victorias giftermål med Daniel Westling, krevde det en ekstra innsats av undertegnede å ta fatt på artikkelsamlingen om symbiosen mellom monarki og media i Sverige fra 1400-tallet og til i dag. Men det er garantert både nyttig og interessant!

Forskere innen forskjellige kulturfag har i denne boken gått sammen om å analysere forholdet mellom kongelighet og media i Sverige. Ikke overraskende er initiativet initiert av vår tids nær sagt overveldende mediainteresse for europeisk kongelighet, samtidig som institusjonen monarki har så godt som ingen betydning statspolitisk sett. Artikkelforfatterne representerer fag som historie, media, etnologi og statsvitenskap, noe som resulterer i både skiftende perspektiver og metoder.

Ved å bruke Peter Burkes og Asa Briggs utvidete definisjon "the communication of information and ideas in words and images" av hva som er media til alle typer kilder som forteller noe om en person, i denne sammenheng en kongelig, gis det et bredt spekter for hvordan monarki og media i flere århundrer har spilt sammen. Det er en tilnærming som også viser hvordan våre fortellinger om et tema generelt bygges opp og konstitueres.

Artiklene er ordnet løselig kronologisk, men skifter perspektivisk etter hvilken fagtilknytning forfatterne har. Med det stadfestes at forholdet mellom kongelig-

het, media og folk er kompleks, noe ikke minst nordmenns forhold til sitt kongehus og borgerlige dronning og kronprinsesse har vist. I stedet for å referere til hver enkelt artikkel i samlingen, har jeg valgt å fokusere på begrepene verdier og makt som jeg mener går igjen i alle artiklene.

Nasjonale verdier er et perspektiv som går igjen i flere artikler. Historikeren Magnus Brodell ser på 1800-tallet utstrakte oppføring av monumenter over svenske konger. Gjennom analysen av hva de forskjellige monarkene sto for, viser han at det ikke bare handler om å mediere fortidens verdier, men også modernitet og fornyelse. Monumentene er del av nasjonsbyggingen, de skaper felles historier og en felles plattform for fremtiden. En annen side ved nasjonsbyggingsprosjektet, er verdien patriotisme og nasjonal ære, koblet med maskulinitet. Det er temaet for historikeren og filmforskeren Tommy Gustafssons artikkel der han analyserer høyrepartienes og det militæres interesse av å fremme slike verdier i årene etter første verdenskrig da sosialdemokratene sto for nedbyggingen av det svenske Forsvaret. Forfatteren bruker filmen *Karl XII* for å vise hvordan nevnte verdier blir belyst gjennom portretteringen av krigerkongen.

Nasjonale verdier er tett knyttet opp mot identitet og fellesskap. Filmforskeren Mats Jönsson tar for seg hvordan media på 1940-tallet bygger opp relasjonen mellom kongefamilien og den alminnelige svenske familien. Det gjøres ved intimisering av presentasjonen av kongefamilien, ved å fokusere på hjem og familie, ved å vise at kongefamilien er "som oss". På 1940-tallet var det viktig å fremme fellesskapsfølelsen mot krigsfarene utenfra, og for å kunne forsvare Sverige og det svenske folkemettet i en kritisk tid, trengtes det penger. Det ble startet en kampanje for å samle penger til et forsvarslån, som også Bernadottene sto som garantister for.

Kjønn var ett perspektiv i Tommy Gustafssons artikkel om patriotisme og maskulinitet. Cecilia Åse tar for seg kvinnelighet slik den fremtrer i kongelige familier. Hun bruker medias presentasjon av dronning Silvia som eksempel og viser hvordan det er et konservativt ideal om kvinners rolle og plass som rår. Her kunne det vært interessant med et sideblikk over grensen til Danmark og hvordan dronning Margrethe har utført sin dobbeltrolle som både monark og kvinne. Det skal likeledes bli interessant å se hvordan Sveriges kronprinsesse vil utføre sin(e)!

"Any exercise of power requires the production of

meaning that conveys and confirms the legitimacy of that power. Power must take a form before it can be conceived and understood; it must be symbolized before it can be acknowledged and respected”, skriver Patrik Lundell.

Dette perspektivet kunne vært lagt også på Louise Berglunds artikkel om dronning Philippa og alteret hennes i Vadstena kloster. Her er det religion og moral som er de betydningsfulle verdiene, verdier som det etter min mening legges alt for lite vekt på. I Norge har vi i de forløpne år sett hvordan disse verdiene diskuteres offentlig både når det gjelder prinsesse Märtha Louises englekurs og kronprinsesse Mette-Marits religiøse interesser. Dette er imidlertid ikke Lundells perspektiv. Han setter søkelyset på hvordan monarki og presse legitimerer hverandre. Etter å ha lest både hans artikkel og de to artiklene av Mattias Frihammar og Pelle Snickares, er det nærliggende å konkludere med at makten over medieringen ligger ikke lenger i kongehuset, men i media. Mens monarkiet i dag har en symbolsk makt, har media og journalistikken etablert og stadig utvidet sin maktbase.

Journalistikken opptrer som et familiemedlem som formidler store hendelser (bryllup) til publikum og gjør publikum delaktig i en familiebegivenhet. Gjennom

sin moderne teknikk, erobrer og befester media sin maktbasis. Den gjør det ved å være til stede og vise frem de store kongelige begivenheter på den mest moderne måten. Kristina Widestedt er inne på det samme i sin artikkel om kongelige brylluper når hun skriver: ”Rather than satisfying the royals’ demands for respect and subordination, the media increasingly strive to simultaneously create and satisfy a public demand for rapid and stable access to newsworthy events, such as royal weddings”.

Der er mange flere perspektiver i *Media and Monarchy in Sweden* enn jeg har tatt opp her. En ytterst interessant bok! Det man kan savne er et større fokus på publikum, på den alminnelige svenske borger og samspillet mellom monarki, medium og medel-svensson. For det er jo han/hun som er forbrukeren av de presentasjoner som til enhver tid gjøres og har blitt gjort av kongelige personer. Hvem eller hvilke grupper støtter opp om hvilke verdier, og hvorfor? Det er etter min mening ytterst interessant i en tid hvor europeiske monarkier ikke lenger har noen politisk makt, men hvor den alminnelige borger likevel støtter opp om sitt monarki.

Ann Helene Bolstad Skjelbred, Oslo